

Доктор історичних наук Віктор Ідзьо на основі джерел із Секретного Ватиканського архіву дослідив утворення ще 1075 року Королівства Русі-України як Української держави західноєвропейського типу. Це державне утворення постало було завдяки Папі Римському Григорію VII (1021 р. н. – 25 травня 1085 р.), який очолював Римо-Католицьку Церкву з 1073 по 1085 р. і був одним із найуспішніших її реформаторів у XI ст. Католицька Церква канонізувала Григорія VII 1782 р. Його гробниця міститься в кафедральному соборі Святого Матвія в місті Салерно...

Свідчення Кодексу Гертруди,

або 3 ЯКОЮ УМОВОЮ ПАПА РИМСЬКИЙ ГРИГОРІЙ VII ЗАСНОВУВАВ КОРОЛІВСТВО РУСИ-УКРАЇНИ

Із Руського літопису від 22 березня 1073 р. відомо, що великого київського князя Ізяслава, старшого сина Ярослава Мудрого, вигнали з Києва його брати, князі Святослав і Всеволод. Ізяслав Ярославович разом із сім'єю, військовою дружиною і великою скарбницею виїхав до Польщі і попросив військової допомоги у свого тестя, польського князя Болеслава II Сміливого. Однак той уклав «Сутейський мирний договір» з новим правителем Києва і Русі-України великим київським князем Святославом Ярославовичем і, забравши частину скарбів свого зятя, вигнав його з Польщі.

Переїхавши до Німеччини, Ізяслав провів переговори з імператором Священної Римської імперії Генріхом IV, в якого просив військової допомоги, і відправив свого сина Ярополка для переговорів з Папою Римським Григорієм VII з питань сприяння йому у відновленні на київському великокнязівському престолі. Втім, як засвідчують джерела, глава Церкви 1073 р. офіційно приймав у Римі і Ярополка, й Ізяслава.

У результаті масштабних політичних і релігійно-християнських переговорів у 1075 р. Григорій VII проголосив на всі віки Королівство Русі-України та коронував у Римі на короля Русі-України з усіма належними почестями сина великого київського князя Ізяслава Ярополка, про що сповістив усій Європі.

У листі від 17 квітня 1075 р. Григорій VII до великого князя київського Ізяслава звернувся на його хрещене ім'я «Дмитро, король Русі» («Demetrio regi Rusorum») і далі повідомляв: «Офіційно, дотримуючись усіх церемоніальних вимог та надання королівських регалій, особисто коронував Ізяславового сина Ярополка королем Русі і утворив своїм едиктом Королівство Русі», надавши йому «Руське королівство як лен Святого Престолу».

Убулі за 17 квітня 1075 р., яку Григорій VII направив київському князю Ізяславу, наголошувалося, що він офіційно коронував Ярополка на короля Русі і той отримав Руське королівство із папських рук як дар святого Петра після того, як склав присягу вірності святому Петру, Голові апостолів. У листі від 17 квітня 1075 р. Григорій VII наголошував, що «передав владу над утвореним ним Руським королівством королю Ярополку Ізяславовичу, опираючись на угоду з великим київським князем Ізяславом Ярославовичем від 1073 року». Очевидно, що тоді, коли Ізяслава та його сина Ярополка офіційно приймав глава Церкви в Римі, між ними й було укладено «Угоду про утворення Руського королівства та коронацію Ярополка на короля

ПАПА РИМСЬКИЙ ГРИГОРІЙ VII.
ГРАВЮРА 1600 РОКУ

Русі-України».

Отже, датою утворення Королівства Русі-України можна вважати 17 квітня 1075 р. Через три дні по цій визначній події у листі від 20 квітня 1075 р. до польського князя Болеслава II Григорій VII сповіщав, що надіслав папських легатів для організації Церкви в Польщі, і закликав польського князя Болеслава II Сміливого допомогти руському королю Ізяславу відновити його володіння в Києві, а також дорікав йому за пограбування і вимагав повернення майна Ізяславу та Ярополку. У наступному листі від 4 жовтня 1075 р. до лицаря Вецеліна Григорій VII заборонив йому битися проти руського короля Ізяслава.

1076 р. після смерті князя Святослава Ізяславу та Ярополку з військовою допомогою польського князя Болеслава II Сміливого вдалося повернутися до Києва та проголосити себе першими королями-співправителями Русі-України.

Однак за утворення Руського королівства і запровадження в ньому унії Римської і Православної Церков Ізяслава й Ярополка знову прогнали з Києва. Доклалися до цього їхній родич князь Всеволод Ярославович та чернігівські князі. 15 липня 1077 р. королі Русі-України Ізяслав і Ярополк утретє, очевидно, теж з військовою допомогою тестя, польського князя Болеслава II Сміливого, відновили своє володарювання і правила більше року. 3 жовтня 1078 р. король Ізяслав загинув у битві з братом князем Всеволодом Ярославовичем під Черніговом. Його син Ярополк з 1078 по 1082 р. був великим київським князем і королем Русі-України. Він побудував у Києві церкву, яку назвали іменем Святого Петра. У ній згодом його й поховали.

Творення Королівства Русі-України Папою Григорієм VII у Римі та утвердження Ізяслава і Ярополка в Києві як його королів було епохальною подією для давньої України, яку зафіксували не лише офіційні грамоти-булли святого Папи Римського Григорія VII, а й німецькі та польські джерела. А також зображення на мініатюрах з так званого Кодексу Гертруди (відомий ще як Псалтир Егберта, Кодекс Тріра та Молитовник Гертруди ілюмінований рукопис XI ст., який зберігається в муніци-

пальному музеї міста Чивідале в Італії). На одній з них зображено апостола Петра з ключами, а праворуч нього – чоловіка й жінку в багатих порфірних одягах з коронами на головах. Над чоловіком – напис: «Ярополк-Петро» (під час хрещення Ярополка його назвали саме цим «церковним» іменем). Біля ніг Петра зображено схилену в молитві другу жіночу фігуру в княжій одежі з написом: «Мати короля Ярополка»... Давньоукраїнська мова цих, по суті, підписів до малюнків, які відображають коронацію Ярополка, потребує наукового дослідження.

До речі, створили Кодекс Гертруди, який спершу назвали Псалтирем, ченці абатства Райхенау наприкінці X ст. для архієпископа Егберта з Тріра. В середині XI ст. книга перейшла до Гертруди, дружини великого київського князя й короля Ізяслава. Вона додала сюди текст свого латинського молитовника – близько 90 молитов, ймовірно, занотованих її ж рукою. Після прибуття Гертруди до Києва до рукопису було додано п'ять мініатюр візантійського письма оригінальних місцевих робіт. У результаті книга являла собою дивовижне сплетіння романських і латинських традицій. Та все ж Кодекс Гертруди слід розглядати як підтвердження відданості великого князя і короля Ізяслава Вселенській Католицькій Церкві. Недарма його особливості є широким життєвим апостола Петра, якого шанували Гертруда та її син Ярополк, за правління котрого в Києві не лише звели церкву імені Святого Петра, а й зображали його на монетах.

Реконструкцію життя Гертруди здійснив відомий дослідник Валентин Янін. Згідно з нею по смерті Ярополка вона переїхала до другого свого сина, Святополка, котрий 1093 р. став великим київським князем і королем Русі-України. 1102 р., проводжаючи свою внучку Збиславу Святополківну до Польщі, яка виїхала заміж за князя Болеслава III Кривоустого, Гертруда подарувала їй як придане свій псалтир, названий потім кодексом її імені, який згодом, очевидно, подарували Папі Римському.

Засвідченням Кодексу Гертруди, головною умовою коронування князя Ярополка-Петра, мало стати прийняття римської християнської віри не лише ним самим, а й усім руським королівством. Принаймні з нього ж дізнаємося, що після коронування Ярополк-Петро та його дружина Ірина дали обіцянку Папі Римському Григорію VII, що утвердять римську християнську вселенську віру та ідеологію у своєму королівстві.

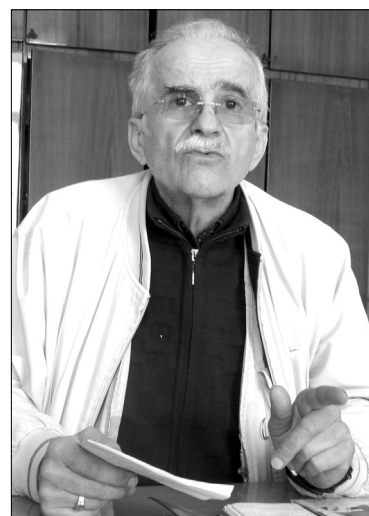
Віктор ІДЗЬО.
м. Львів.

ПОЛІГОН СТРАХУ

30 РОКІВ ТОМУ ГРОМАДА СТАРОГО ЛИСЦЯ СВОЇМ СПРОТИВОМ ПЕРЕКРЕСЛИЛА КОМПАРТІЙНІ ПЛАНИ БУДІВНИЦТВА МОГИЛЬНИКА ДЛЯ ОСОБЛИВО ТОКСИЧНИХ ВІДХОДІВ

Чорним лісом називають угіддя не лише на Прикарпатті, а й в інших регіонах України. І у кожного з них – своя історія. Тож воістину Чорний ліс в нашій області ще й досі оповитий численними легендами і таємницями, проте час від часу потроху відкриває свої сховки й оповідає унікальні історії.

У публікації «В нетрях Чорного лісу. 40 років тому громада Старого Лисця не дозволила будувати полігон ядерних відходів» у «Галичині» за 18 квітня ми устами колишнього сільського педагога, живого свідка й учасника подій Василя Гуменяка розповіли читачам про одну з яскравих сторінок в історії громади села Старий Лисець: спротив людей планам компартійного керівництва збудувати полігон невідомого призначення (дехто й досі переконаний, що для ядерних відходів) у Чорному лісі. Своєю небайдужістю громада перекреслила перспективу рукотворної екологічної біди у регіоні. Порушеною темою «Галичина» запросила тих, хто володіє інформацією про означені події, зголоситися, щоб дописати неказане чи забуте про ті роки та згадати учасників гідного громадського чину. Тож розмова з колишнім інженером-будівельником, головою екологічної групи культурно-наукового товариства «РУХ» та ініціативної групи зі створення обласної асоціації «Зелений світ» Романом СТЕПАНЯКОМ – добра нагода уточнити інформацію про громадський вивав жителів Старого Лисця кінця 80-х років минулого століття.

РОМАН СТЕПАНЯК У СВІТЛИЦІ «ГАЛИЧИНИ»

У зверненні до народного депутата СРСР, голови асоціації «Зелений світ» Ю. М. Щербака, керівництва Верховної Ради УРСР, Центрального Комітету Компартії України та Ради Міністрів УРСР йдеться: «Рішенням сходу с. Старий Лисець Тисменицького району Івано-Франківської області від 4 липня 1989 року було дано запит першому секретареві обкому КПУ, народному депутату СРСР т. Посторонку І. Г. та голові облвиконкому т. Бойчуку В. О. з проханням у місячний термін дати роз'яснення стосовно будівництва могильника для особливо токсичних відходів в старолисецькому лісі. Відповіді немає! Громадськість міста Івано-Франківська і навколишніх сіл стурбована повною відсутністю гласності в здійсненні такої відповідальної справи і протестує проти подібних келійно прийнятих рішень...».

У документі також наголошувалося на поширенні чуток зі створення могильника для радіоактивних відходів, які нібито звозитимуть з інших країн, у селах Рахині Долинського та Грабівці Калуського районів, на стривоженості людей через збільшення фактів облісіння дітей у містах Долині, Івано-Франківську, Тисмениці, селах Старому Лисці, Чукалівці та ін. Громадськість вимагала повної та об'єктивної інформації щодо згаданих об'єктів та невідкладного припинення будь-яких робіт.

Перший примірник звернення з підписами 4108 осіб передали Ю. Щербак, в Президію Верховної Ради України, у відділі екології ЦК КПУ та Ради Міністрів УРСР, а зробив це наш співрозмовник – Роман Степаняк. І реагування не забарилася.

У жовтні 1989 року Роман Степаняк на домашню адресу в Івано-Франківську одержав офіційну відповідь з Міністерства охорони здоров'я УРСР, в якій заступник начальника головного санітарно-епідеміологічного управління інформував про те, що ще 1988 року санітарно-епідеміологічна служба Івано-Франківської області (!) «видала позитивні висновки для від-

воду земельної ділянки для будівництва полігону по захороненню промислових токсичних відходів», але «через чисельні заяви жителів села Старий Лисець виконавчий комітет Івано-Франківської обласної ради народних депутатів прийняв рішення не будувати полігон на цьому майданчику». Навіть попри те, що для будівництва згаданого об'єкта вже було виділено до 45 млн. крб. і визначено генерального замовника – об'єднання «Промприлад».

Саме 1989 року інженер-технолог Ярослав Білогубка, інженер-будівельник Роман Степаняк і вчитель Василь Гуменяк у своєму реагуванні на агітаційну статтю у «Прикарпатській правді» пропонували частину коштів, призначених для будівництва полігону, «виділити на розробку нових технологій переробки відходів», а позицію облвиконкому і часопису назвали «благословенням на бездіяльність».

– Романе Володимировичу, як Ви довідалися про наміри компартійного керівництва будувати полігон невідомого призначення у Чорному лісі неподалік Старого Лисця та інших сіл?

– Тоді я жив в Івано-Франківську, працював інженером-будівельником на ДБК. А у Старому Лисці у мене є родичі, та й дружина моя звідтіля. Я у селі часто бував, а за мою активну громадянську позицію громада свого часу навіть обрала мене депутатом обласної ради. Багато мені розповіла Марія Мельник, яка працювала в селі вчителем. Тож я тією справою активно перейнявся. Йшлося про наміри збудувати могильник для особливо токсичних відходів у Чорному лісі неподалік Старого Лисця – ближче до села Майдана Тисменицького району. Моя дружина Любомира Стельмах взялася збирати підписи людей у селі, а я сидів на теперішньому Вічевому майдані. Загалом понад 7 тис. небайдужих людей підписалися під зверненням проти будівництва полігону. Страх вселявся в людей на тлі того, що лисіли діти у Чернівцях, а у Чорному лісі зустрічали кабанів без шерсті. За рішенням сходу села Старого Лисця люди довірили мені з'їздити до Києва і вручити звернення відповідним чиновникам. Я так і зробив, побувавши на прийомі у дуже високих екологічних посадовців за сприяння тодішнього головного компартійного ідеолога Леоніда Кравчука. Особливо активно долучилися до відстоювання інтересів людей і нині покійні Ярослав Білогубка, який працював інженером на приладобудівному заводі, а також брати Василюки – Петро й Іван та ін.

– Які були наслідки Вашої поїздки до Києва?

– Усі плани скасували і відмовилися від намірів будувати полігон. Звісно, люди не все знали, тож через страх блукали чуток і дехто навіть говорив про могильник для радіоактивних відходів. Мені вже незабаром сповниться 76 років, а багато свідків тих подій вже відійшли за межу, то було б добре такі факти з життя старолисецької громади не оминати увагою. Поки ще є живі свідки. Інколи мене дивує байдужість сучасників.

Ігор ЛАЗОРИШИН.